

FONDURI INTERZISE PÎNĂ IERI

Însemnări zilnice. 1939

CAROL AL II-LEA

În anul 1985, Arhivele Statului și-au îmbogățit fondul documentar prin primirea donației „Monique Urdăreanu”, care cuprinde caietele cu *Însemnările zilnice* din perioada 1937—1953 ale fostului rege al României, Carol al II-lea.

Aceste documente se află la Arhivele Statului sub formă de microfilm (cca 3400 de cadre), iar originalul se păstrează la Academia Portugheză Istorică.

Pornind de la importanța informațiilor de interes istoric pentru România cuprinse în aceste documente, „Revista Arhivelor” va publica selectiv unele pagini ale acestui jurnal.

În transcrierea textului s-au adoptat normele ortografice și sintactice actuale, păstrînd în același timp particularitățile stilistice ale originalului, iar completările în text aparțin autorilor.

Precizăm că, cifrele care apar în partea stîngă a textului reprezintă numărul paginii din original (cadru microfilm), volumul 8.

VIORICA MOISUC
NICOLAE RAUȘ
FLORIN ȚURCANU

Volumul 8 (13 martie 1939 — 2 iulie 1939)

1

luni, 13 martie

Dimineața, Călinescu, în afară de chestiunile armatei și cele politice și externe.

Spun punctul meu de vedere, pe care-l aprobă cu energie. Politică de independență desăvîrșită, o luare de contact cu Franța, dar, mai ales, cu Anglia, căci tot ea e încă țara cea mai bogată și cea mai puternică. Pînă astăzi, Marea Britanie n-a pierdut niciodată partida, chiar dacă a avut de îndurat înfrîngerii momentane. Această linie principală nu vrea să zică că noi să nu ținem cont de așezarea noastră specifică, geografică, care ne leagă prin interese economice vădite cu Germania.

La prînz, Charlie (ducele) de Coburg, care a venit în calitate de președinte al Uniunii Internaționale a Foștilor Combatanți. La prînz, au

Cel mai însemnat pas pe calea transformării de drept a posesiunii pământului în proprietate privată a fost marcat de Legea agrară din 1858, care, în conținut, a fost o adevărată reformă agrară. Legea a recunoscut posesorului funciar o sumă de drepturi care, practic, îl făceau pe acesta adevăratul stăpin al pământului. Legea admitea, ca principiu juridic de bază, posesiunea individuală (*ferdi tasarruf*). În același sens, legea recunoștea dreptul de ipotecă asupra titlului de posesiune funciară, ceea ce însemna de fapt recunoașterea titlului de proprietate, deși titlul nou de proprietate asupra pământului aparținea în continuare statului. Ulterior au fost operate modificări la legea agrară din 1858, dar nici una din ele nu a urmărit întărirea caracterului de stat al proprietății funciare, dimpotrivă, toate au fost menite să lărgască drepturile deținătorului pământului și să apere țăranul cultivator ¹⁷.

Statul otoman nu a reușit însă să renunțe la titlul său pur formal de proprietar al pământului. Era o nouă probă a neputinței lui de a se adapta noilor cerințe ale dezvoltării istorice. Statul otoman s-a prăbușit fără să fi făcut și schimbarea formală în regimul proprietății funciare. Această transformare radicală de concepție a fost posibilă abia în 1926, în cadrul mutațiilor revoluționare inițiate de Atatürk.

R É S U M É

Le système foncier a constitué le fondement de l'édifice du pouvoir politique et militaire de l'Empire ottoman. La dégradation de ce système représente l'élément essentiel qui a déclenché la crise et l'effondrement du pouvoir ottoman.

On décèle quelque aspects de la législation foncière et on souligne dans ce contexte que la mise en oeuvre du système mentionné dans les contrées roumaines administrées autrefois par la Porte (Dobroudgea, Budgeac, Banat, Bihor etc.) est inspirée par la tradition locale.

P E E C I S

The Ottoman system of landed properties represented the basis of the whole Ottoman political and military power. The impairment of this system was one of the main factors which led to the general crisis and to the collapse of the Ottoman Empire.

The author presents some aspects regarding the Ottoman land law, and he emphasizes the fact that the application of this system to the Romanian territories, at the time under Ottoman rule (Dobrudja, Budjac, Banat, Bihor, etc.), was done taking into account the local tradition.

¹⁷ Vezi Halil Cin, *Osmanlı toprak düzeni ve bu düzenin bozulması*, Ankara, 1978, p. 477 și urm.

FONDURI INTERZISE PÎNĂ IERI

Însemnări zilnice. 1939

CAROL AL II-LEA

În anul 1985, Arhivele Statului și-au îmbogățit fondul documentar prin primirea donației „Monique Urdăreanu”, care cuprinde caietele cu *Însemnările zilnice* din perioada 1937—1953 ale fostului rege al României, Carol al II-lea.

Aceste documente se află la Arhivele Statului sub formă de microfilm (cca 3400 de cadre), iar originalul se păstrează la Academia Portugheză de Istorică.

Pornind de la importanța informațiilor de interes istoric pentru România cuprinse în aceste documente, „Revista Arhivelor” va publica selectiv unele pagini ale acestui jurnal.

În transcrierea textului s-au adoptat normele ortografice și sintactice actuale, păstrînd în același timp particularitățile stilistice ale originalului, iar completările în text aparțin autorilor.

Precizăm că, cifrele care apar în partea stîngă a textului reprezintă numărul paginii din original (cadru microfilm), volumul 8.

VIORICA MOISUC
NICOLAE RAUȘ
FLORIN ȚURCANU

Volumul 8 (13 martie 1939 — 2 iulie 1939)

p. 1

luni, 13 martie

Dimineața, Călinescu, în afară de chestiunile armatei și cele politice și externe.

Spun punctul meu de vedere, pe care-l aprobă cu energie. Politică de independență desăvîrșită, o luare de contact cu Franța, dar, mai ales, cu Anglia, căci tot ea e încă țara cea mai bogată și cea mai puternică. Pînă astăzi, Marea Britanie n-a pierdut niciodată partida, chiar dacă a avut de îndurat înfrîngerii momentane. Această linie principală nu vrea să zică că noi să nu ținem cont de așezarea noastră specifică, geografică, care ne leagă prin interese economice vîdite cu Germania.

La prînz, Charlie (ducele) de Coburg, care a venit în calitate de președinte al Uniunii Internaționale a Fostiilor Combatanți. La prînz, au

luat parte și Călinescu¹, Gafencu², Ilasievici³, Urdăreanu⁴, Flondor⁵ și adjutantul ducelui și al meu.

p. 2 Afară de observația ce mi-a făcut-o oaspetele, că Anglia n-a fost niciodată bătută pînă azi și că sunt unii oameni cari prea ușor uită învățămintele istoriei, nemica deosebit. Pe Ilasievici l-am făcut general de c<orp de> a<rmată>.

De azi de dimineată, pămîntul e acoperit de zăpadă, parcă e iarnă.

Seara, cinema, din nou admirabilul film de simbătă și un altul foarte bun, tot francez, „La bête humaine”, cu Gabin și Simone Simon.

marți, 14 martie

Nu în zădar suntem în luna lui martie, din nou miroase a praf de puscă.

Evenimentele din ultimele zile s-au precipitat. Pare-se că Germania joacă un joc dublu.

p. 3 Azi de dimineată s-a proclamat la Bratislava independența Slovaciei, după ce Tiso⁶ s-a întors de la Berlin. Cu toate acestea, germanii pînă ieri aveau aerul de a susține pe celi în acțiunea lor de a nu permite dezmembrarea țării. Pe de altă parte, Rusia Subcarpatică a făcut același gest și ne-au venit știri că ungurii au trecut granița în regiunea Munkács. Seara, vine știrea că aceste trupe au fost retrase din ordinul Berlinului.

Plină de evenimente a fost ziua de azi, dar s-o luăm cronologic.

Dimineată, la 11, înmormîntarea patriarhului⁷ în Patriarhie. Slujbă foarte frumoasă și civilizată, oficiată de mitropolitul Nicodim al Moldovei. Au luat parte mai toți vlădicii din țară și unii de peste graniță de la: Chabotz, Povlid, încă unul bulgar, fostul primat al Albaniei și unul polonez. Siciul, așezat în mijlocul Catedralei, avea un capac de sticlă, așa încît am putut să-l văd o ultimă dată pe acest bun slujitor al bisericii și al țării. Două cuvîntări, a lui Bălan⁸ și a lui Călinescu, desigur nu dintre cele bune, rostite de acești emeriți oratori.

p. 4 După veșnica pomenire, cu siciul scos pe brațe, s-a făcut înconjurul bisericii, după ce a avut loc înhumarea propriu-zisă în cripta din partea stîngă a naosului.

Întors acasă, Călinescu și Gafencu au venit ca să ne sfătuiască asupra situației, care ne îngrijorește la cel mai înalt grad. De la întrevvedere din

¹ Călinescu, Armand (1893—1939) — jurist, fruntaș al Partidului Național-Tărănesc, ministru de Interne (1937—1939), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (februarie 1939), prim-ministr (martie-septembrie 1939). Asasinat de legionari în septembrie 1939.

² Gafencu, Grigore (1892—1957) — ziarist și diplomat, ministru de Externe în intervalul februarie 1939 — mai 1940. Ministrul României la Moscova, din mai 1940.

³ Ilasievici, C. — general, șef al Casei Militare Regale de la 1 februarie 1939.

⁴ Urdăreanu, Ernest — colonel, adjutant regal (1933—1935), prefectul Palatului (1935—1936), mareșal al Palatului (din martie 1937), mare șambelan al Palatului (octombrie 1937 — martie 1938), ministru al Casei Regale (din martie 1938).

⁵ Flondor, Neagoe — publicist.

⁶ Tiso, Jozef — conducătorul fasciștilor din Slovacia, președintele Republicii Slovacă (1939—1945).

⁷ Este vorba de funeraliile lui Miron Cristea, patriarh al României în anii 1925—1939 și prim-ministru în 1938—1939.

⁸ Nicolae Bălan — mitropolit ortodox al românilor din Transilvania.

Galati s-a schimbat situația. Situația de astăzi, cu neliniște în Ucraina Subcarpatică, ne impune o revizuire a politicei noastre. După cum Gafencu a stabilit cu Beck ⁹, dacă lucrurile merg la extrem, noi nu ne vom putea opune la împărțirea ei, dar vom cere hotărît ca să nu se facă fără noi, chiar fără o eventuală participare a noastră.

Mult depinde de atitudinea Germaniei, va rămînea ea ferm asupra arbitrajului de la München sau va admite ea o nouă împărțire și dezmembrare a nenorocite(i) de Cehoslovacia? Aceasta este o chestiune de căpetenie.

- p. 5 În tot cazul, Călinescu a dat indicațiuni M<arelui> St<at> M<ajor> să studieze o concentrare de trupe pe granița maramureșeană și din punctul de vedere strategic o eventuală graniță în acea parte.

După-masă, ave<a>m intențiunea să m-odihnesc oleacă, dar din nou Călinescu a cerut să mă văză. Am avut, deci, o întrunire cu el, Gafencu, Țenescu ¹⁰ și Mihail ¹¹, în care s-a<u> stabilit următoarele :

1. De punct de vedere politic :

- Noi rămînem principial la punctul nostru de vedere : statu-quo.
- Nu vom admite să se facă o schimbare teritorială la granița noastră fără ca noi să zicem cuvîntul nostru.
- Dacă se va produce o schimbare teritorială, noi cerem să participăm și noi.
- Nu ne vom mulțumi numai cu satele românești, ci vom cere o graniță strategică care să <nu> permită Ungariei să se încuibeze între Polonia și noi

2. De punct de vedere militar :

- p. 6 a. Se vor rechema din concediu contingentul de sub arme de la Brig<ada> 1 și 2. V<înători de> M<unte> și de la div<iziile> 16, 17, 18, 19, 20.
- b. Se vor organiza pe granița maramureșeană două sectoare : 1. Div<izia> 20; 2. Brig<ada> de Munte.
- c. Pe granița ungurească nu se vor face deplasări de trupe.
- d. Dacă ungurii vor continua a pătrunde în Ucraina Subcarpatică, vom amenința cu intrarea.
- e. Dacă ungurii vor depăși spre est linia șoselei Chust ¹² înspre nord, vom intra și noi.

3. Se va comunica :

- Tuturor : măsurile militare luate și deplasările de trupe.
  - Polonezilor : punctul nostru de vedere politic și faptul că nu vom lăsa pe unguri să treacă linia indicată.
  - Dacă continuă mișcarea ungurească, am dori ca polonii să trimeată trupe cari să fie tampon între noi și unguri.
- p. 7 După știrile ce le avem, polonezii au concentrat, pentru orice eventualitate, trupe la granița ungară, așa încît nu vor avea nevoie de mari transporturi.

⁹ Beck, Jozef — colonel, ministru de Externe al Poloniei între 1932 și 1939.

¹⁰ Țenescu, Florian — general de corp de armată, adjutant regal; de la 1 februarie 1939 — șef al Marelui Stat-Major.

¹¹ Mihail, Gheorghe — general de corp de armată.

¹² Chust (Hust) — capitala Ucrainei Subcarpatice.

Mie nu prea îmi convin toate acestea, căci și așa avem destui ucraineni în țară, și acest nou teritoriu, chiar nefiind prea populat, tot ne-ar aduce vreo cîteva 10 de mii; dar, pe de altă parte, de a avea pe unguri între noi și Polonia ne convine și mai puțin.

Jocul politic ar fi să ne înțelegem cu Ungaria ca, în schimbul acestui nou teritoriu, care ar trece sub dominația lor, să căpătăm un aranjament prietenesc cu ei. E un vechi proiect al lui Beck, care astăzi are oareș(i)care șanse să se realizeze.

p. 8 Ceea ce mă îngrijorește e că de la germani nu putem căpăta nici un răspuns sau indicație asupra atitudinii lor. Călinescu nu cred(e) că și-au schimbat punctul lor de vedere, eu cred că sunt de o duplicitate feroce. Alt punct de întrebare, ce vor zice țările occidentale? <Lui> Gafencu îi e teamă că vor încerca să întrunească o nouă conferință internațională, în care s-ar putea pune toate problemele fruntariilor, între cari și acele ale Cadrilaterului, ceea ce prezintă o foarte mare primejdie. Noul guvern slovac are între membrii lui și pe președintele ce fusese numit zile(le) trecute de Praga ca om de încredere în locul lui Tiso.¶

Seara, Duduia la masă la Auschnit¹³.

Telegramele și știrile continuă să vie în decursul nopții. La 1, din nou o întâlnire cu aceiași, plus Urdăreanu.

Fapt nou, răspunsul Poloniei, care indică, a linie rezervată nouă, calea ferată ce ne leagă de ei, uitînd complet să menționeze satele românești din Apșa¹⁴, pe marginea Tisei.

p. 9 Reiese din ce în ce mai mult că polonezii sunt înțeleși cu ungurii. Revedem chestiunea unei frontiere eventuale și se propune una care, înglobînd satele românești și linia de c(ale) f(erată) și ținînd cont de considerațiuni strategice, să fie cît mai scurtă pînă la granița poloneză.

Polonezii ne îndeamnă continu(u) să intrăm, noi păstrăm punctul nostru de vedere. Noi nu voim să provocăm ciocniri și, pe de altă parte, armata noastră nu este astăzi în stare de a întreprinde vreo acțiune. A trebuit să vie un ministru civil de talia lui Călinescu să vadă realitățile pe cari eu le simțeam de mult, dar pe cari nici unul dintre miniștrii militari îmbășiți de prejudecăți și spirit rău înțeles de camaraderie n-au vrut să le vadă.

p. 10 Punctul important ce se pune este ca noi să nu arătăm că avem pretenții teritoriale, ci că ne interesează regiunea mai sus-amintită, cu atît mai mult cu cît polonezii refuză să intre spre a fi tamponi. S-a mai hotărît să se vadă ce opinie au occidentalii și să se facă o notă scrisă, cerînd să ni se spuie care este atitudinea Germaniei.

Prudența ni e și mai mult impusă prin știrile ce ne-au venit, că trupele germane, trecînd prin Slovacia, se îndreaptă spre granița Ucrainei Subcarpatice. Mai vin știri că ungurii au intrat și ei și că germanii au ocupat Morava-Ostrava. Situația e foarte gravă și ne poate face să ne așteptăm la

¹³ Auschnit, Max — mare industriaș din România interbelică.

¹⁴ Apșa de Jos și Apșa de Mijloc — vechi așezări maramureșene.

încă multe surprize. Hacha și ministrul său de Afaceri Străine au plecat azi la Berlin.

miercuri, 15 martie

Dimineața, miniștri(i) Teodorescu¹⁵ și Bujoiu¹⁵, acesta din urmă asupra tratativelor cu Germania pregătește un raport care să pună lucrurile la punct. I-am dat instrucțiuni să nu prea grăbească lucrurile, ca să vedem cum se dezvoltă evenimentele.

. 11₁ Lovitura de teatru s-a produs, cel mai nemaipomenit din istorie. Trupele germane au intrat în Boemia, adică în Cehia, cum se numește de azi înainte partea rămasă din fostul stat cehoslovac, și, pe la prînz, sunt la Praga. Se pare că întrevădarea Háchá¹⁷ — Hitler a fost foarte scurtă. Háchá a cerut Germaniei să intre și să ia sub protecție țara. Lucru nemaipomenit, ceea ce pe vremuri s-ar fi numit înaltă trădare. Chiar dacă, așa cum zic unii, Hitler ar fi făcut o violentă presiune asupra lui, tot trebuia să protesteze și să demisioneze. Această nouă stare de lucruri și complectă inacțiune a Franței și Angliei, cari, în timpurile din urmă, păreau că reveniseră din stare amorfă și parcă nu mai voiau să admită noi încălcări ale germanilor <da> mult de gîndit și cer din partea noastră o revedere a atitudine(i) politicii noastre externe.

.112 Re(i)ese hotărît că Germania a fost de acord cu acțiunea Ungariei, cari, după unii, nu joacă decît un rol de avangardă al expansiunii germane. Atît la prînz, cît și seara vin Călinescu și Gafencu, după-amiază asistă și Urdăreanu.

Germanii au fost recunoscători pentru întrebarea noastră scrisă, polonezii ne-au trădat, căci, fără a ne încunostița, s-au înțeles cu ungurii asupra ocupării de către ei a Ucrainei Subcarpatice. Răspunsul de la poloni a venit că Ungaria nu acceptă propunerea lor, nici măcar pentru partea ce ne-au rezervat-o ei, dar, totuși, ne cer să indicăm care ar fi zona intereselor noastre, ca să poată să facă pe intermediari(i). Văzînd atitudinea lor așa de neloială, după o discuție scurtă, am dictat o notă în care ne arătam nemulțumirea noastră față de ei.

Cu toate că ungurii au ocupat Chust azi, ne hotărîm să nu mișcăm, așteptînd evenimentele. Pe de altă parte, se vor încunostița și pe germani care este zona intereselor noastre. Pe urmă, vedem proiectul de graniță, în așa fel încît să nu periclităm interesele noastre.

. 13 S-a mai hotărît că, avînd în vedere expansiunea neașteptată a Germaniei, noi trebuie să grăbim tratativele comerciale cu ei și să le încheiem cît mai repede.

Plecînd Gafencu, am rămas în discuție cu Urdăreanu și Călinescu, adîncînd și mai departe discuția asupra situației generale.

Îndeosebi, se discută asupra probabilităților intențiunilor germane. Urdăreanu vede lucrurile foarte în negru, el crede că au tot interesul de a

¹⁵ Teodorescu, Paul — general, ministru al Aerului și Marinei (martie 1938 — mai 1940).

¹⁶ Bujoiu, Ion — industriaș, membru în delegația română care a negociat cu Germania tratatul economic din 23 martie 1939.

¹⁷ Háchá, Emil — președinte al Cehoslovaciei în 1938—1939, apoi, între 1939 și 1945, al „Protectoratului german al Cehiei și Moraviei”.

pune mina pe noi, dacă nu teritorial, în tot cazul efectiv, mergînd pînă la îndepărtarea dinastiei. Călinescu crede că nu se gîndesc așa de departe, dar că, totuși, trebuie să avem ochii în patru și să supraveghem cu foarte multă atenție situația interioară.

Descompunerea Cehoslovaciei se datorește, îndeosebi, stării interne și lipsei de unitate. Vorbește pe urmă de starea dezastruoasă a armatei și văd că Călinescu judecă ca mine, mai bine puțin și sigur decît mult și
p. 14 prost. Mi-a propus să concentreze pentru instrucție două contingente de completare — admit, cu corectivul ca să se concentreze numai cu condiția că militarii vor putea fi îmbrăcați și găzduiți în mod perfect.

La 4, l-am primit pe Charlie Coburg, venit să<-și> ieie trămas bun și să-mi mulțumească pentru găzduire. Politică n-am vorbit.

Seara, cinema, versiunea americană a „Echipajului lui Kessel”, cu Paul Muni și Miriam Hopkins.

joi, 16 martie

Dimineața, Călinescu, întîi cu Bujoiu, pentru punerea la punct a tratativelor cu Germania<;> nu prea au fost discuții, căci am fost repede de acord, se pot mulțumi și ei fără a ne periclita interesele noastre.

p. 15 Pe urmă, cu Gafencu. Trădarea Poloniei reiese din ce în ce mai clar. Gafencu evoluează, <i>eri era opus intrării noastre, astăzi tinde înspre o acțiune. S-a hotărît să luăm contact direct cu ungurii. După ce-l va fi văzut pe Bárdossy¹⁸, vom reexamina situația. Rămîne de văzut ce formă se va da ocupațiunii Ucrainei Subcarpatice în viitor. Dacă e vorba de o anexiune pur și simplă, chestiunea e mai simplă, dacă este vorba de o autonomie în cadrul statului ungar, e mai complicată.

Dimineața a fost o adevărată atmosferă de iarnă, spre prînz s-a mai încălzit și zăpada s-a topit aproape toată.

Seara a fost liniște.

vineri, 17 martie

Ministri obișnuiți. Mitiță cu chestiuni financiare, îmi arată situația și sporurile ce vor trebui acordate în bugetul viitor, cele mai multe mergînd, se înțelege, la apărarea națională.

p. 16 La 1, Călinescu și Gafencu<;> situația, în loc de a se îmbunătăți, s-a înrăutățit. Ungurii refuză să ieie în considerație observațiile noastre și din ce în ce reiese mai mult că atitudinea Poloniei a fost cel puțin neamicală, ca să nu zicem de trădare. Am discutat dacă nu este cazul să luăm măsuri mai energice, cu atît mai mult cu cît suntem bombardati de telegrame din partea lui Voloșin¹⁹, președintele Ucrainei Subcarpatice, și din partea românilor din Apșa, cerîndu-ne să intrăm.

Pe de altă parte, pare a se adevăra și mai hotărît că Germania e în spatele Ungariei și că e un destul de mare risc ca o ciocnire între noi să nu provoace o răsturnare a opiniei în favoarea Ungariei. Totuși, neputînd rămîne complet indiferenți la chemarea fraților noștri de peste Tisa, s-a

¹⁸ Bárdossy László — ministrul Ungariei la București între 1934 și 1941.

¹⁹ Voloșin, Augustin — președintele guvernului Ucrainei Subcarpatice autonome.

hotărît ca acest teritoriu, fiind, chiar după indicațiile Germaniei, „res nul(l)ius”, ca mî(i)ne dimineața, de îndată ce vor fi concentrați, jandarmii vor intra sub cuvîntul de a proteja populația, de a aduce mijloace de hrană în Apșa. Pe de altă parte, s-a hotărît să trimitem puterilor occidentale un S.O.S.

p. 17 Situația e, totuși, destul de importantă ca la $6\frac{1}{2}$ să întrunesc un Consiliu de Coroană la care vor lua parte consilierii regali, miniștri, șeful M. St. M., inspectorii de armată și ministrul Casei <Regale>, ca secretar.

La $1\frac{1}{2}$, vine știrea că ungurii au intrat în Apșa și că pînă seara vor ocupa linia ferată a Vișeuului.

După-amiază, în audiență, ambasadorul Poloniei, Racinsky, care a venit să mulțumească pentru decorare și căruia i-am făcut energice observații asupra atitudinii neprietenești și neconforme cu tratatul nostru de alianță. Pe urmă, mitropolitul Alexandru al Blajului, care mi-a prezentat unele doleanțe ale bisericii unite, doleanțe cari, unele, pot fi rezolvate fără greutate.

Consiliul de Coroană, la $6\frac{1}{2}$, s-a petrecut foarte bine, într-o înălțătoare atmosferă patriotică, afară de mica ciorovăială, fără importanță, între Iorga ²⁰ și Vaida ²¹.

p. 18 Iorga a fost ca în cele mai bune zile ale lui, plin de un înalt și înțelegător patriotism, el este, în caz de atac, pentru o rezistență dîrză și plină de demnitate, bazîndu-se pe exemplul istoric al Piemontului și pe complecta lipsă de demnitate a cehilor. Consideră că chiar dacă vom fi complet zdrobiți, totuși numele de român și de România va rămînea veșnic, tocmai din cauza acestei rezistențe, pe <care> se va putea totde(a)una reclădi o Românie viitoare.

Vaida, în fond, cam același lucru a zis, dar arătînd o teribilă teamă de Germania și de dezastru și o rezervă în putința aliaților de a ne putea și voi ajuta.

Călinescu a început dezbaterile printr-o admirabilă și clară expunere a faptelor.

Militari(i) slabi.

Hotărîrea este de a continua cu măsurile de siguranță militară, de a intensifica înzestrarea armatei și paza evenimentelor cu arma la picior.

Consiliul a luat sfîrșit la ora 10.

Pe urmă, cinema.

²⁰ Iorga, Nicolae (1871–1940) — istoric de renume mondial, scriitor și publicist. Întemeietorul Partidului Național-Democrat. Prim-ministru în intervalul aprilie 1931 — iunie 1932, ministru de stat în februarie-martie 1938, consilier legal între 1938 și 1940. Ucis de legionari în noiembrie 1940.

²¹ Vaida-Voievod, Alexandru — lider al Partidului Național Român din Transilvania, membru în Consiliul Dirigent, ministru al Transilvaniei (decembrie 1918 — decembrie 1919), ministru de interne (1928–1930), prim-ministru în 1932 și, respectiv, 1933, membru în Consiliul de Coroană (1938–1940).

sîmbătă, 18 martie

p. 19 De dimineată, un Consiliu pentru armament, în care s-a<u> studiat putințele de accelerare și apelurile la ajutor străin, mai ales la Franța, care este extrem de întîrziată cu livrările. Se va mai cere francezilor ca tunurile și munițiile ce le-au depus la noi să fie trecute în plina noastră posesiune.

Se vor face energice intervențiuni ca materialul care e gata la Zbrojowka să fie expedit fără întîrziere.

Nemăfiiind nemica la ordinea zilei, m-am dus la masă la Gherghița, spre a vîna primii sitari. Am văzut 9, am tras în 5 și am împușcat 3. Tabloul general — 7. Au fost de față D<u>duia²², Mihăiță²³, Ernest <Urdăreanu>, Ilasievici, Puiu²⁴, Radu²⁵ și Chefneux²⁶. Vremea ideală, cu toate că la ultima bătaie se răcorise bine.

Seara primesc știri că Tilea²⁷, la Londra, s-a condus ca un dobitoc, luînd inițiative nepermise.

Cinema — „La rue sans joie”, bun film, dar Ditta Parle infectă.

duminică, 19 martie

p. 20 Am profitat de o zi liberă ca să stau la aer, vinînd, de astă dată la Periș și Scroviște. Aceleași persoane. Din nou o zi de toată frumusețea, mai ales în pădurea de la Scroviște. Abia încep a miși bobocii și soarele, strălucind prin ramuri, dădea un tablou încîntător. Rezultatul mai slab ca <i>eri, eu am doborît 2 din 4 trase și 9 văzute.

Întorși acasă, pocher cu Nicu Condiescu²⁸, Ernest <Urdăreanu> și Max <Auschnit>. Malaxa²⁹ s-a scuzat, trebuind să aibă o întrevvedere cu Wohlthat³⁰, căci, după spusele lui, pretențiunile germanilor încep a deveni exorbitante.

Din Occident vin știri că reacțiunea începe a se produce, atît Daladier³¹, cît și Chamberlain³² au schimbat macazul, strigînd, fiecare în felul lui, „Pînă aci!”.

luni, 20 martie

p. 21 Dimineata, Călinescu și Gafencu, pentru a reconsidera situația. Văzînd că Occidentul începe a mișca, poate și în urma strigătului nostru de alarmă: am hotărît să trimetem Angliei și Franței o informație asupra punctului nostru de vedere. Redactată în cea mai mare parte de mine, conține, în părțile esențiale, că dacă vom fi atacați, vom apăra cu cea mai mare îndrîjire granițele noastre, că nu dorim un pact de asistență mutuală, dar am dori o garanție a fruntarilor și că cerem ajutor pentru armament.

²² Dudaia — Elena Wolf-Lupescu.

²³ Mihăiță — Mihai, Mare Voievod de Alba Iulia (n. 25 octombrie 1921), fiul regelui Carol al II-lea și al reginei Elena, rege al României în intervalul 6 septembrie 1940 — 30 decembrie 1947.

²⁴ Este vorba despre Filitti, Ioan C. (1879 — 1946), istoric, jurist și diplomat. Director al Serviciului Politic din Ministerul de Externe și director al Afacerilor Consulare. Membru al Consiliului Superior Legislativ.

²⁵ Irimescu, Radu — ministru al Aerului și Marinei din ianuarie 1937, apoi ministru al României la Washington din aprilie 1938.

²⁶ Basil Chefneux — întîm al regelui.

²⁷ Tilea, Viorel Virgil — ministru al României la Londra din ianuarie 1939.

²⁸ Condiescu, Nicolae — general de brigadă, scriitor, adjutant regal.

²⁹ Malaxa, Nicolae — mare industriaș din România.

³⁰ Wohlthat, Helmuth — director ministerial în Reichul hitlerist, persoană de încredere a lui Göring.

³¹ Daladier, Edouard — prim-ministru al Franței în 1933, 1934 și 1938—1940.

³² Chamberlain, Arthur Neville C. — prim-ministru al Marii Britanii între 1937 și 1940

Pe urmă, s-a studiat cazul lui Tilea, care și-a permis să spuie chiar organelor oficiale engleze că Wohlthat ne-ar fi dat un ultimatum. Când s-a dat o dezmințire din partea guvernului, el a adăugat că știe că tot așa s-a întâmplat cum zice el. A mai discutat cu Maiski ³³ și Rüstü Aras ³⁴ despre
22 eventualitatea Pactului Mării Negre, lucru tocmai opus politicii noastre. S-a hotărît să fie chemat de îndată în țară ca să deie explicații.

La prînz, Călinescu, Bujoiu, Malaxa și Urdăreanu ca să discutăm pe larg propunerile germane. Această conferință a fost provocată de Malaxa, care azi-seară avea mari temeri asupra redactării. Discuțiile, cu mici întrepreri, au ținut de la $2\frac{1}{2}$ la 7. Cred că s-au pus definitiv la punct chestiile.

În tot cazul, nu poate fi vorba de imixtiune în dezvoltarea noastră industrială și s-a găsit o modalitate, prin accelerarea comenzilor de armament, să se poată investi anumite sume în țară.

Între timp, l-am văzut pe sir Reginald Hoare ³⁵, care a venit cu Gafencu din ordinul lui Halifax ³⁶, în urma gafei lui Tilea, să clarifice chiar cu mine ce este adevărul asupra așa-zisului ultimatum al lui Wohlthat. L-am luat nițel peste picior și i-am vorbit de necesitatea ajutorului englez, care, după ultimile informații, începe a se desemna mai precis. S-a auto-
23 rizat să se declare în Parlament că, în curînd, va veni o comisiune care să studieze la fața locului anumite chestiuni de colaborare anglo-română.

Seara, după cină, o nouă conferință cu Călinescu, Țenescu, gen(erul) Florescu ³⁷ și (generalul Gheorghe) Mihail asupra măsurilor de siguranță militară cari vor trebui luate din cauza mobilizării mai mult sau mai puțin deghizate a ungarilor. Militarii au fost lamentabili, neputînd să-și apere punctul lor de vedere. S-a hotărît să se mobilizeze C(orpurile) 6 și 7 a(rmată), cîte o divizie din corpurile 1 și 5 și diviziile 4, 9, 10 și Garda, adică mai mult de jumătate din armata activă. Div(iziile) Corp(urilor) 1 și 5 vor fi aduse în spatele frontului de vest. Div(iziile) 4 și 3-a Cav(alerie) pe Dunăre, Div(izia) 9, o parte din (Divizia) 10 și Brig(ada) 7 Cav(alerie) pe granița Bulgariei. Div(izia) 10 va fi mișcată către Medgidia. Div(iziile) 1 și 2 Cav(alerie) pe frontul de vest. Am putut încă o dată con-
24 stata cît de îmbicsiți sunt cei de la M. St. M., tipicari fără pereche, nici un spirit de inițiativă, ceva îngrozitor. De pildă, despre Div(izia) 10 A, să nu fie transportată ea, care este la Brăila, ci a 8-a sau a 7-a A de la Cernăuți sau Roman, căci ea nu fusese prevăzută în planurile lor. Aci va trebui tăiat în carne vie, ca să se facă ordine.

Pe urmă, cinema „Furtună peste Asia”, film francez destul de bun.

marți, 21 martie

În loc de miniștri, conferința pentru armament, la care a asistat și dr. Marinescu ³⁸. Țin aceste conferințe destul de des, căci trebuiesc miș-

³³ Maiski, Ivan Mihailovici — diplomat și istoric sovietic, ambasadorul U.R.S.S. în Marea Britanie între 1932 și 1943.

³⁴ Aras, Tefik-Rüstü — diplomat turc, ministru de Externe între 1925 și 1938, iar din 1939 ambasador în Marea Britanie.

³⁵ Hoare, Reginald — diplomat englez, ministru al Marii Britanii la București.

³⁶ Halifax, Edward Frederic Lindley Wood — om de stat și diplomat englez, ministru de Externe al Marii Britanii între 1938 și 1940.

³⁷ Florescu, Gh. I. — general, subsecretar de stat și membru al Consiliului de Coroană.

³⁸ Marinescu, dr. Nicolae — general, ministru al Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale (din aprilie 1938), al Sănătății și Asistenței Sociale (februarie — noiembrie 1939).

cate lucrurile într-un ritm mai viu. Francezii au răspuns afirmativ, dar cu plată. De la germani nici unul încă, va trebui să condiționăm iscălirea convențiunei de comerț de această livrare. Se vor mai face energice intervențiuni în Franța pentru munițiile de 105 și 47 și se va intensifica la noi fabricarea munițiunei pentru obuzierul de 100. Văd pe Slăvescu³⁹, activ, ceea ce îmi face o foarte mare plăcere.

După-amiaz, Nica Gatoski, pe care n-am văzut-o de trei ani. S-a făcut fată mare și frumoasă. A venit să-mi ceară ajutor pentru că vrea să se mărite, i-am dat.

Seara, Franasovici⁴⁰ trimete știrea că germanii au trimis un ultimatum Lituaniei în ce privește Memel⁴¹, ultimatumul a fost primit și trupele germane au și pornit să ocupe ținutul.

A fost un incident de frontieră, un soldat grănicer a fost împușcat de unguri. Nedorind a antrena cazuri mai grave, nu s-a dat urmare incidentului.

Seara, cinema, „Paradisul alb”, frumoase scene de schi, film german.

miercuri, 22 martie

p. 26 Dimineța, miniștri și pe urmă, pînă la $2\frac{1}{2}$, conferință cu Călinescu,

Bujoiu, Mitiță⁴² și Gafencu, pentru ultimele retușări la acordul cu Germania. Am mai corectat unele puncte și am pus ca condiție sine qua non pentru iscălire ca Germania să autorize(ze) imediat expedierea armamentului contractat în Cehoslovacia.

La masă, Călinescu și Mihail, ca să pun la punct anumite lucruri relative la excese ale mobilizării. Nu se poate admite astăzi să se despartă prea mult armata de viața întregii țări — va trebui să nu se dezorganizeze întregul interior pentru front. Înlocuirile trebuie făcute treptat.

A început o foarte mare nervozitate în oraș, a început și specula și dosirea alimentelor, vor trebui luate măsuri și făcute anumite comunicări pentru încurajarea lumii.

După-amiaz, Gafencu a venit să-mi comunice că ungurii ar dori să steie de vorbă direct cu noi, sunt de acord.

Seara, cinema, un foarte frumos film francez, „L'entrée des artistes”.

p. 27 Discuțiunile cu încheierea acordului continuă.

După cinema, vine Călinescu, spre a mai discuta și pune la punct ultimile puncte. Se insistă asupra unor formule ce nu-mi convin privitor la chestiunile industriale.

Această întrevedere a provocat o lungă discuție cu privire la ansamblul politicii noastre.

Prima chestiune a fost dacă vom putea risca să rupem tratativele pe acest punct, cum ar fi înclinația sufletului meu, cu atît mai mult cu cît Wohlthat a fost obraznic cu Bujoiu azi după-masă, proferind chiar unele amenințări. Călinescu mi-a răspuns hotărît că nu. În starea de azi, nu

³⁹ Slăvescu, Victor — economist, ministrul Înzeestrării Armatei de la 1 februarie 1939.

⁴⁰ Franasovici, Richard — ministru de Interne în intervalul noiembrie — decembrie 1937, apoi ministru al României la Varșovia și Paris.

⁴¹ Memel (Klaipėda) — zonă și port lituanene la Marea Baltică.

⁴² Constantinescu, Mitiță — economist, ministru al Industriei și Comerțului, guvernatorul Băncii Naționale a României (martie 1938 — februarie 1939); ministru de Finanțe și guvernatorul B.N.R. (februarie 1939 — iulie 1940).

putem să riscăm un conflict decît dacă granița noastră este încălcată. Am pus, deci, la punct o formulă complect anodină, acceptabilă pentru ambele părți.

joi, 23 martie

p. 28 Dimineata, vine Călinescu, care pînă la 5 a discutat cu nemții, au adoptat formula mea, mai rămîne azi de dimineată de pus la punct unele retușări, așa încît se speră că azi după-amiaz se va iscăli. Îmi aduce și anumite rapoarte asupra mobilizării și stării trupelor. Cu cît partea morală este bună, cu atît celelalte sunt slabe. S-au făcut și prostii cu mobilizarea, s-au chemat oameni inutili și nu s-a ținut întru nimica cont de toate nevoile țării, de viața de toate zilele, care trebuie să meargă înainte. A mai venit și Gafencu, care mi-a arătat declarațiile lui cu privire la convențiune, le aprob.

S-a primit o scrisoare care garantează toate comenzile noastre din Cehoslovacia, scrisoare care o pusesem cu condiția sine qua non a iscălirei.

După-masă, în sfîrșit, s-a iscălit și l-am primit la 6 $\frac{1}{2}$ în audiență de plecare pe Wohlthat. Ducă-se...

Pe urmă, pocher.

p. 29 Malaxa foarte violent pe chestiunea tratatului. După ce împinsese la facerea lui, astăzi, cînd crede că anumite interese ale lui ar putea fi lezate, e violent contra. El voia ca formula industrială să conție o clauză perem<p>torie privitoare la industriile existente. Era un dezastru, după părerea mea, căci, implicit, recunoaștem dreptul lor de imixtiune în această chestiune.

vineri, 24 martie

Dimineata, miniștri. Cel mai important, Mitiță Constantinescu, care-mi raportează că a terminat lucrările bugetului. El se va solda cu un spor de mai bine de 2 miliarde.

Impozite noi, afară de unul mic, nu se pun, restul se va procura prin unele reasezări.

p. 30 Vin știri proaste din Franța< ;> una — Geneviève Tabouis ⁴³ a început o violentă campanie în contra noastră pe chestia convenției cu Germania. Sunt așa de orbiți acești oameni, neputînd vedea că noi, iscăbind această convenție, am făcut un serviciu cauzei păcii, căci am produs un moment

prin atitudinea noastră, am fi antrenat un război, nu sunt chiar așa de sigur că ar fi sărit ei în aceste condițiuni în ajutorul nostru.

Hoare a fost astăzi la Călinescu să-i citească o notă în chestiunea Ungariei. Anglia ne propune, după retragerea trupelor ungare de la frontieră, să începem a demobiliza concomitent, noi am refuzat „din cauze tehnice”. George Brătianu ⁴⁴, tot azi de dimineată, la Urdăreanu, înmîinînd

⁴³ Tabouis, Geneviève — ziaristă franceză.

⁴⁴ Brătianu, Gheorghe I. — istoric, întemeietorul Partidului Național-Liberal-Georgist (fiul lui Ion I. C. Brătianu — Ionel).

un memoriu, iscălit de el cu Dinu ⁴⁵, Sassu ⁴⁶, Costinescu ⁴⁷, dr. Anghel-lescu ⁴⁸, Bébé Brătianu, Maniu ⁴⁹, Mihalache ⁵⁰, Madgearu ⁵¹ etc. l-a refuzat, căci Maniu iscălise președinte al Partidului Național-Tărănesc. Totuși, am spus că pe Dinu l-aș primi cu totul particular. Seara, un foarte bun film american cu Ann Sheridan, „Letter of recommendation”.

sîmbătă, 25 martie

p. 31 Bunavestire. Cerul e acoperit, plouă și e răcoare. Dimineața, l-am văzut pe jurnalistul francez Jules Sauerwein, un vechi prieten din timpul șederei la Paris. Am refuzat să dau un interview, dar am discutat toată situația apăsînd, îndeosebi, asupra carenței Franței și a Angliei în chestiunea economică, ceea ce ne-a lăsat neapărați în fața Germaniei. Pe urmă, am abordat chestiunea dureroasă a încetinelii livrării materialului de război și nevoia pentru Franța și, mai ales, pentru noi a unei înțelegeri franco-italiene. Mi-a spus că e uimit de progresele ce le face țara sub noul regim. După-masă, alt jurnalist francez, Philippe Barrès, fiul marelui Maurice Barrès ⁵², aceleași lucruri ca cu Sauerwein.

Pe urmă, Călinescu pentru situația generală și pentru a-i atrage atenția asupra atitudinii Franței, altfel nemica deosebit.

p. 32 Seara, cinema, un film american detectiv, „Ora fatală”.

În timpul cinematografului, continuu a sunat telefonul din partea lui Gafencu, ca să ieie instrucțiuni pentru tratativele cu ungurii. Ca atmosferă se vede că Germania a pus o oareș*<i>*care frînă, ei devin mai maleabili, totuși pretențiunile lor, așa cum sunt formulate actualmente, nu pot fi luate în considerație. Primo : ei ne acuză indirect că noi am luat cel dintîi măsurile militare și pe urma ca noi să demobilizăm cu 24 ore înaintea lor. Ambele puncte nu se pot admite. Din fericire, în nota lor au vorbit de aranjamentul de la Bled, a cărui extensiune o cer și asupra Ucrainei Subcarpatice. Ne vom sesiza de acest punct și vom cere iugoslavilor să miște întîi, să facă ei propunerea pentru punerea în aplicare a acordului.

A murit astăzi profesorul Teodor Costescu din Turnu-Severin, un om de bine și de inimă, care a făcut mult pentru satul său.

duminică, 26 martie

p. 33 Știri din Ungaria continuă a veni tot în cadrul celor de ieri ; ei devin din ce în ce mai maleabili, primesc să înceapă desconcentrarea lor 24 de ore

⁴⁵ Brătianu, Constantin I. C. (Dinu) — șeful Partidului Național-Liberal, frate cu I. I. C. Brătianu.

⁴⁶ Sassu, Vasile — ministru al Agriculturii și Domeniilor în anii 1934—1937.

⁴⁷ Costinescu, Ioan — doctor, industriaș, ministru al Sănătății și Ocrotirilor Sociale (1936—1937), al Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale (februarie-martie 1938).

⁴⁸ Anghel-lescu, Constantin — doctor, ministru de stat, prim-ministru în intervalul 30 decembrie 1933 — 4 ianuarie 1934, membru în Consiliul de Coroană.

⁴⁹ Maniu, Iuliu, președinte al Consiliului Dirigent al Transilvaniei (1918—1920), președintele Partidului Național Român (1918—1926), apoi al Partidului Național-Tărănesc (1926—1933; 1937—1947), prim-ministru al României în 1928—1930, iunie — octombrie 1930, 1932—1933, membru în Consiliul de Coroană.

⁵⁰ Mihalache, Ion — unul dintre conducătorii Partidului Tărănesc și apoi al Partidului Național-Tărănesc, președinte al P.N.Ț. (din 1933), membru în Consiliul de Coroană.

⁵¹ Madgearu, Virgil N. — economist, sociolog și om politic, liderul politic și ideologic al Partidului Național-Tărănesc. Asasinat de legionari în noiembrie 1940.

⁵² Barrès, Maurice — scriitor francez.

după ce noi am dat ordinele pentru a noastră. Iugoslavia rămîne un mister, a refuzat să facă primul demers, puțin loial. Ungurii au dat ordin pentru retragerea unui corp de armată din regiunea Debretin, iar noi am suspendat transportul div<iziilor> 3 și 13. La 18, pocherul obișnuit, atmosfera, la un moment <dat>, foarte încărcată, grație stării de nervi a D<uduiei> și lipsei de tact a lui Urdăreanu.

Voiam să merg la vînătoare, dar a plouat dimineața așa de torențial încît am renunțat. Sitarii sunt veniți în plin.

luni, 27 martie

p. 34 Dimineața, Călinescu, discutăm situația generală. Atitudinea polonă este complet de loială, iar aceea a Iugoslaviei dubioasă. La marile țări occidentale multă energie în vorbe, altfel nimica. Experiența care am făcut-o deschide, în sfîrșit, ochii elementelor răspunzătoare și se văd lipsurile noastre reale, lipsuri cari de mult le întrevedeam, dar nu reușeau să le vadă și alții. Cît despre M. St. M., din nenorocire tot eu am avut dreptate, situația e proastă, s-a lucrat fără inițiativă, fără suflet și uitîndu-se atîtea lucruri cari în caz de război sunt de o vitală importanță, în primul rînd nația armată. Călinescu îmi supune încă și comunicarea care face azi după-masă Consiliului F. R. N. ; am aprobat-o cu foarte mici retușări.

D<uduia> îmi vorbește de Crucea Roșie, care e în completă debandadă. Doamna Malaxa ar dori s-o ieie de mîină. O cred capabilă și sunt de acord.

marți, 28 martie

p. 35 Dimineața, miniștri, cel mai important Marinescu, care-mi expune situația grea a Serviciului Sanitar. Și aici, cu ocazia mobilizării, s-au făcut observațiuni pricinuite din aceeași lipsă de cap și bun simț a M. St. M. I-am vorbit de Crucea Roșie, confirmă, în parte, cele spuse de d-na Malaxa, pe săptămîna viitoare îmi va prezenta un raport.

La 12, noul ministru al Danemarcei îmi prezintă scrisorile lui de acreditare și la 13 noul episcop romano-catolic de Alba-Iulia, Aron Marton, depune jurămîntul. Face o bună impresie. E un om simpatic și a ținut o frumoasă cuvîntare. Mi-a adus în dar o splendidă icoană a Sf. Nicolae, care, după tradiție, a fost donată în 1531 de episcopul Athanasie al Vadului capitolului catolic din Alba Iulia.

Aflu că întrunirea de <i>eri a Frontului <Renașterii Naționale> a fost un mare succes, atît expunerea lui Călinescu, cît și a lui Gafencu au fost aplaudate.

p. 36 Vine știrea că francezii s-au supărat din cauza acordului cu Germania și că au suspendat livrările de armament, am dat ordine să se protesteze și seara am primit îmbucurătoarea veste că s-a revocat dispoziția. Englezii, mult mai cuminți în această chestiune, au declarat în Parlament că, în curînd, vor trimite o comisiune economică în România.

Și în Spania pare-se că lucrurile se clarifică, Madridul s-a predat și noi am făcut formele pentru recunoașterea de jure a lui Franco, recunoaștere care, de fapt, s-a și făcut acuma o lună.

După-masă, am fost la sitari, la Gherghița, cu aceiași tovarăși ca deunăzi. Rezultatul — 40. Pentru mine, 75 văzute, tras în 13, împușcate 8. A fost un vînt foarte puternic și ceva ploaie, în general agreabil. Seara, cinema, „Zaza”, cu Claudette Colbert, destul de bun.

Știri triste, din ce în ce mai multe, asupra felului cum s-au executat p. 37 concentrările. A fost o mare dezordine.

miercuri, 29 martie

Dimineata, Consiliu, cu Călinescu, Teodorescu, Slăvescu, Mihail, Tenescu și Urdăreanu pentru armament. S-a stabilit un nou program, după care vom putea avea din Cehia aproape tot armamentul și materialul de care vom avea nevoie pentru complectarea primei tranșe de 15 divizii. S-a aprobat propunerea lui Slăvescu — Călinescu în această privință.

Gafencu vine o clipă să spuie că a primit o invitație oficială să meargă la Berlin. Destul de dezagreabil. Trebuie să vedem în ce fel vom putea, fără să supărăm pe nemți, să ne degajăm. Vom începe prin a spune, ceea ce e, de fapt, adevărat, că, în momentul de față, tratativele cu Ungaria rețin pe ministrul afacerilor străine în țară pînă ce vor fi terminate. În tot cazul, p. 38 dacă va trebui să se ducă, va trece și pe la Londra și Paris, fie chiar inoficial.

La prînz, lady Maureen Stanley, fiica lui lord Londonnery și nevasta lui sir Oliver Stanley, ministrul britanic al industriei și comerțului. Femeiușcă frumușică, care a venit să ție o conferință la Societatea Româno-Engleză. Are aerul de a fi interesată de politică. Am pus-o la curent cu unele situații, apăsînd, mai ales, asupra hotărîrii noastre de a ne apăra granițele cu orice preț și asupra nevoi<i> de a fi ajutați de Anglia ca să putem rezista presiunii germane. Ea mi-a spus că vrea să încerce ca bărbatul ei să vie cu delegația economică ce trebuie să sosească.

După prînz, la vînătoare, în pădurea Băicoianu, vînt foarte puternic, totuși au fost sitari.

Rezultatul — 21, pentru mine 35 văzute, tras în 10, împușcate 6. Am fost cu Puiu F<i>ilitti), Radu și Chefneux.

Seara, D<i>uduia) fiind la Auschnit, am profitat să pui oareș<i>care ordine în aceste însemnări zilnice.

(Va urma)